

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри

к. психол. наук, доцент

підполковник

Станіслав ЛАРІОНОВ

_____ 20__ р.

СИЛАБУС

ПСИХОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ: Перший (бакалаврський)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ: 05 “Соціальні та поведінкові науки”
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 053 “Психологія”

Розглянуто та ухвалено на засіданні
кафедри психології та педагогіки
Протокол від 22.06.2020 р. № 9.

Харків 2020

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Слурденко Дмитро Олександрович
Наукова ступінь	-
Вчене звання	-
Посада	Старший викладач
Місце роботи	Кафедра психології та педагогіки
Адреса кафедри	м. Харків, вул. Захисників України 3а
Контакти	
E-mail	psynangu@gmail.com
Консультації	
Час	15.00 – 17.30
Місце	611

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 05 “Соціальні та поведінкові науки”	Цикл загальної підготовки
Блоків змістових модулів – 1	Спеціальність: 053 “Психологія”	Рік підготовки:
Змістових модулів – 6		1, 2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – не передбачене		Семестр
Загальна кількість годин - 150		2, 3-й
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції
		24 год.
		Семінарські (групові)
		60 год.
		Практичні (контрольна робота)
		6 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Індивідуальні завдання: -
		Вид контролю: залік - 2 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Ознайомлення з фундаментальними засадами психології девіантної поведінки. Придбання умінь і навичок, необхідних військовому психологу у науково-практичній діяльності аналізу феномену та організації умов подолання кризових переживань; теоретична підготовка курсантів до заходів профілактики і корекції девіантної поведінки.

Завдання:

Знати: категоріальний апарат дисципліни; соціально-психологічні передумови та фактори девіантної поведінки; класифікацію видів поведінки, що відхиляється, та їхню психологічну характеристику; особливості девіацій в сучасному світі; основні прийоми і способи попередження і подолання девіантної поведінки.

Вміти: аналізувати і пояснювати складні соціально-психологічні феномени; визначати за допомогою соціально-психологічних критеріїв ступінь і вид поведінкових і особистісних відхилень; прояви аутодеструктивної поведінки людини; підбирати і використовувати психологічний інструментарій для діагностики девіантності; організовувати психологічні умови для допомоги у подоланні і проживанні кризових переживань.

Володіти: методами кваліфікованої профілактичної, психокорекційної і розвиваючої роботи у випадках різних відхилень особистісного і поведінкового характеру; взаємодіяти з референтними людьми, щодо попередження девіантної поведінки;

Мати уявлення (бути ознайомленим): з методиками реалізації комплексного супроводу і співпраці з різними фахівцями з подолання девіантних проявів.

3. Зміст навчальної дисципліни (анотація навчальної дисципліни).

Дисципліна «Психологія девіантної поведінки» має на меті засвоєння здобувачами вищої освіти системи загальнотеоретичних та практично орієнтованих знань щодо психології девіантної поведінки, основних закономірностей прояву відхильних поведінкових типів людей, соціально-психологічних явищ, що впливають на виникнення девіацій у , а також методів і засобів їх попередження й профілактики.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Назва модулів і тем	Форми організації навчання, вид навчальних занять кількість годин					Завдання для самостійної роботи
	денна					
	Лекції	Групові	Практичні (семінарські)	Контрольна робота	Самостійна робота	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи психології девіантної поведінки						
Заняття 1. Проблема девіантної поведінки на сучасному етапі розвитку наукового знання	2					
Самостійне вивчення					2	Патологічна поведінка і девіації (порівняльна характеристика).
Заняття 2. Зміст і види девіантної поведінки особистості		2				
Самостійне вивчення					2	Дезадаптація особистості
Заняття 3. Девіантної поведінки особистості			4			
Самостійне вивчення					2	Поняття соціальної норми і норми в психології
Заняття 4. Основні підходи до пояснення девіантної поведінки	2					
Заняття 5. Прояв девіантної поведінки у сучасному суспільстві			2			
Самостійне вивчення					2	Соціальні відхилення
Заняття 6. Чинники девіантної поведінки особистості	2					
Заняття 7. Детермінація девіантної поведінки			2			
Заняття 8. Агресивна поведінка	2					
Модульний контроль						
Заняття 9. Особливості прояву агресивної поведінки			2			
Змістовий модуль 2. Делінквентний тип девіантної поведінки						
Заняття 1. Делінквентна поведінка	2					
Самостійне вивчення					2	
Заняття 2. Особливості прояву делінквентної поведінки		2				

Назва модулів і тем	Форми організації навчання, вид навчальних занять кількість годин					Завдання для самостійної роботи
	денна					
	Лекції	Групові	Практичні (семінарські)	Контрольна робота	Самостійна робота	
Самостійне вивчення					2	Маргінальна поведінка особистості
Модульний контроль						
Занять 3. Особливості прояву делінквентної поведінки			4			
Змістовий модуль 3. Адиктивний тип девіантної поведінки						
Заняття 1. Сутність адиктивної (залежної) поведінки людини	2					
Самостійне вивчення					2	Загальна характеристика залежної поведінки особистості
Заняття 2. Залежна поведінка		2				
Самостійне вивчення					2	Види залежностей: хімічна, харчова, ігрова тощо
Заняття 3. Особливості прояву залежної поведінки			4			
Заняття 4. Концепція залежної особистості	2					
Самостійне вивчення					2	Фактори формування залежної поведінки
Заняття 5. Основоположні ознаки інфантильності		2				
Самостійне вивчення					2	Особливості пияцтва в сучасної молоді
Заняття 6. Психологія та психопатологія залежної поведінки			2			
Самостійне вивчення					2	Наркоманії. Форми наркотичної залежності
Заняття 7. Алкогольна залежність	2					
Заняття 8. Етіологія алкоголізму		2				
Самостійне вивчення					2	Сексуальні адикції
Заняття 9. Клінічна симптоматика та типологія алкоголізму		2				
Самостійне вивчення					2	Гемблінг

Назва модулів і тем	Форми організації навчання, вид навчальних занять кількість годин					Завдання для самостійної роботи
	денна					
	Лекції	Групові	Практичні (семінарські)	Контрольна робота	Самостійна робота	
Заняття 10. Алкогольні психози та інші форми алкогольного ураження нервової системи		2				
Модульний контроль						
Заняття 11. Алкогольна залежність як психологічна проблема			4			
Змістовний модуль №4. Аутоагресивна поведінка						
Заняття 1. Аутоагресивна поведінка особистості	2					
Самостійне вивчення					2	Теорії суїцидальної поведінки
Заняття 2. Суїцидальна поведінка		2				
Самостійне вивчення					2	Історичні погляди на самогубство (античність, середньовіччя, ХІХ ст., ХХ ст.)
Заняття 3. Сутність та структура суїцидальної поведінки			2			
Самостійне вивчення					2	Стрессова ситуація як один із чинників суїцидальної поведінки
Заняття 4. Аутоагресія військово-службовця: характеристика та особливості психологічної роботи з нею	2					
Самостійне вивчення					2	Горе як екзистенціальний стан та чинник суїцидальної поведінки
Модульний контроль						
Заняття 5. Аутоагресивна поведінка військовослужбовців НГУ			2			
Змістовний модуль №5. Девіантна поведінка військовослужбовців						
Заняття 1. Відхилення поведінки військовослужбовців	2					

Назва модулів і тем	Форми організації навчання, вид навчальних занять кількість годин					Завдання для самостійної роботи
	денна					
	Лекції	Групові	Практичні (семінарські)	Контрольна робота	Самостійна робота	
Заняття 4. Зміст роботи психолога по діагностиці та корекції девіантної поведінки			4			

5. Самостійна робота.

Підготовка до групових занять передбачає самостійне вивчення теоретичного матеріалу з кожної теми, наданого в основній та додатковій літературі, конспекті лекцій. При цьому необхідно звернути увагу на необхідність чіткого засвоєння основних термінів та визначень, розуміння їх змісту, обов'язкового аналізу використання теоретичних положень для розв'язання практичних ситуацій.

Підготовка до практичних занять здійснюється шляхом ознайомлення з основними теоретичними положеннями до кожного практичного заняття, нормативною документацією.

Змістовий модуль № 1. Теоретичні основи психології девіантної поведінки.
Навчальні питання:

1. Розкрийте зміст терміна «поведінка» і перелічіть основні характеристики поведінки людини.
2. Розкрийте значення поняття «дезадаптація особистості».
3. У чому подібність і відмінність понять «поведінка, що відхиляється від норми» і «патологічна поведінка»?
2. Які механізми впливу соціальних норм на поведінку конкретної людини?
3. Приведіть сучасні приклади негативних, нейтральних і позитивних соціальних відхилень.
4. Назвіть причини, що утрудняють створення єдиної класифікації поведінкових відхилень.
5. Сформулюйте основні гідності й недоліки психологічної систематизації девіантної поведінки особистості.
6. Запропонуйте свою класифікацію видів поведінки, що відхиляється.
7. Розкрийте характер взаємодії соціальних і біологічних факторів поведінки особистості.
8. Поясніть девіантну поведінку з погляду екзистенціально-гуманістичного підходу.
9. Розкрийте поняття «психологічний захист» і перелічіть основні його види.
10. Що таке копінг, копінг-стратегії й копінг-ресурси?

Література: [1, 2, 3, 7]

Змістовий модуль № 2. Делінквентний тип девіантної поведінки.

Навчальні питання:

1. Розкрийте основні поняття, пов'язані із делінквентною (протиправною) поведінкою особистості.

2. Дайте характеристику зовнішнім і внутрішнім умовам делінквентної поведінки.
3. Яка специфічна мотивація антигромадської поведінки?
4. Що значить термін «антисоціальна особистість»?

Література: [1, 2, 3]

Змістовий модуль № 3. Адиктивний тип девіантної поведінки.

Навчальні питання:

1. Чим відрізняється залежна поведінка від шкідливої звички?
2. Перелічіть відомі вам концептуальні моделі залежної поведінки.
3. Перелічіть свідомі й несвідомі мотиви адиктивної поведінки.
4. Які провідні характеристики алкогольної, наркотичної й харчової залежності?
5. Дайте характеристику залежності від віртуального світу комп'ютера, як новому виду залежної поведінки.

Література: [1, 2, 3, 4]

Змістовий модуль № 4. Аутоагресивна поведінка.

Навчальні питання:

1. Розкрийте поняття: «суїцид», «суїцидальна спроба», «суїцидальна поведінка».
2. Що входить у структуру суїцидальної поведінки?
3. Які вікові особливості суїцидальні поведінки?
4. Як суїцидальна поведінка пояснюється психологічними теоріями?
5. Які причини суїцидальної поведінки?
6. Які умови сприяють суїцидальній поведінці?
7. Що перешкоджає самогубству?
8. Назвіть несвідомі й усвідомлювані мотиви суїцидальної поведінки.

Література: [1, 2, 3, 6]

Змістовий модуль № 5. Девіантна поведінка військовослужбовців.

Заняття № 1

Навчальні питання:

1. Стрессова ситуація як один із чинників суїцидальної поведінки.
2. Психологічні чинники суїцидальної поведінки.

Питання для самоконтролю:

- 1) Проаналізуйте можливі неадекватні настановлення і переконання особистості, що можуть спричиняти стреси;
- 2) Перелічіть емоційні ознаки прояву стресу;
- 3) Індивідуально-психологічні чинники суїцидальної поведінки.

Література: [1, 2, 8, 9]

Змістовий модуль № 6. Психологічна діагностика та корекція девіантної поведінки.

Навчальні питання:

1. Організаційна діяльність командира у профілактиці суїцидальної поведінки.
2. Профілактичний вплив командира на підлеглих.

Питання для самоконтролю:

- 1) Психологічні засоби профілактики самогубств (корекція особистісних установок, аутогенне тренування, психогігієнічний комплекс, прогресивна релаксація, соціально-психологічні тренінги та ін.);
- 2) Особистісні конструкти, на які необхідно здійснювати вплив при проведенні колекційної роботи з суїцидентом;
- 3) Індивідуальні та групові стратегії подолання негативних переживань і почуттів.

Література: [1, 2, 3]

6. Політика курсу та оцінювання.

Політика щодо дедлайнів (останній строк, коли повинно бути виконано завдання) та перескладання:

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу начальника кафедри за наявності поважних причин (наряд, хвороба).

Політика щодо академічної доброчесності:

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування та поведінки в аудиторії:

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за кожне практичне заняття курсант отримує оцінку. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, наряд тощо).

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Оцінка засвоєння навчасним отриманих знань і вмінь, визначається шляхом проведення поточного, модульного контролю та заліку.

Знання курсантів (слухачів) оцінюються по чотирьох бальній системі. При цьому слід керуватися наступним:

оцінка “відмінно” ставиться, якщо курсант демонструє повні і міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, необхідний рівень умінь і навичок застосування отриманих знань, для вирішення завдань у нестандартних (нових) ситуаціях;

оцінка “добре” ставиться, якщо відповідь в основному відповідає переліченим вище вимогам, але використовується певна допомога викладача в ході застосування знань та умінь у новій ситуації, а також під час залучення інших джерел знань, курсант допускає несуттєві неточності;

оцінка "задовільно" ставиться у тому випадку, коли курсант засвоїв основний теоретичний матеріал, але під час відповіді допускає окремі помилки, що не є перешкодою до подальшого навчання; він вміє в основному застосовувати отримані знання для аналізу і оцінки соціально-політичних подій і процесів, для вирішення стандартних завдань;

оцінка "незадовільно" виставляється у тому випадку, коли курсант фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про предмет навчальної дисципліни та її зміст, виявляє здатність елементарно викласти думку; при репродуктивному відтворенні знань допускає суттєві помилки і не може їх виправити навіть за допомогою викладача.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінки			Критерії
за шкалою ECTS	за національною шкалою	за шкалою Академії	
A "Відмінно"	Відмінно	90 - 100	Слухач (курсант, студент) виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B "Дуже добре"	Добре	82 - 89	Слухач (курсант, студент) виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C "Добре"		75 - 81	Слухач (курсант, студент) виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та

Оцінки			Критерії
за шкалою ECTS	за національною шкалою	за шкалою Академії	
			поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.
D "Задовільно"	Задовільно	66 - 74	Слухач (курсант, студент) виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.
E "Достатньо"		60 - 65	Слухач (курсант, студент) виявив мінімальні знання основного навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значні помилки у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX "Незадовільно"	Незадовільно	35 - 59	Слухач (курсант, студент) має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
F "Незадовільно"		1 - 34	Слухач (курсант, студент) не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

Примітка: Підсумкова оцінка формується через розподіл балів між поточним контролем та екзаменом (заліку) у співвідношенні 60% оцінки за практичні дії, семінарів, поточного контролю і 40% - результати екзамену (заліку).

8. Рекомендована література.

1. Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців: навчально-методичний посібник/ А.М. Романишин, Т.М. Мацевко «та ін.».— Львів: НАСВ, 2017. — 322 с.
2. Змановская Е. В. Девиантология: (Психология отклоняющегося поведения): учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М. : Академия, 2003. — 288 с.
3. Ковальчук М. А. Девиантное поведение. Профилактика, коррекция, реабилитация / М. А. Ковальчук, И. Ю. Тарханова. — М. : ВЛАДОС, 2008. — 217 с.
4. Андреева Г. М. Социальная психология: учебник для высших учебных заведений / Г. М. Андреева. — 5-е изд., испр. и доп. — М. : Аспект-Пресс, 1997. — 363 с.
5. Антонян Ю. М. Феномен зависимого преступника / Ю. М. Антонян, О. В. Леонова, Б. В. Шостакович. — М. : Аспект-Пресс, 2007. — 192 с.
6. Балабанова Л. М. Судебная психопатология (вопросы определения нормы и отклонения) / Л. М. Балабанова. — Д. : Сталкер, 1998. — 432 с.
7. Бандурка О. М. Психо-фізіологічні проблеми наркотизації населення : монографія / О. М. Бандурка, І. О. Віденєєв, В. Б. Калиновський. — Х. : Бутенко Т. М., 2005. — 130 с.
8. Братусь Б. С. Аномалии личности / Б. С. Братусь. — М. : Мысль, 1988. — 301 с.
9. Беличева С. А. Основы превентивной психологии / С. А. Беличева. — М. : Редакц.-изд. центр консорциума «Соц. здоровье России», 1994. — 221 с.
10. Бэррон Р. Агрессия / Р. Бэррон, Д. Ричардсон ; пер. с англ. С. Меленевская, Д. Викторова, С. Шпак. 2-е международное издание. — СПб. : Питер, 2001. — 352 с: ил. — (Серия «Мастера психологии»).
11. Ганнушкин П. Б. Клиника психопатий: их статистика, динамика, систематика / П. Б. Ганнушкин. — Н.Новгород; Изд-во НГМД, 1998. — 128 с.
12. Демина Л. Д. Психическое здоровье и защитные механизмы личности: учебное пособие / Л. Д. Демина, И. А. Ральникова. — А. : Изд-во Алтайского государственного университета, 2000. — 123 с.
13. Иванов Н. Я. Патохарактерологический диагностический опросник для подростков: методическое пособие. Серия: Выпуск 10 / Н. Я. Иванов, А. Е. Личко. 2-е изд. — М. : «Фолиум», 1995. — 64 с.
14. Кернберг О. Ф. Агрессия при расстройствах личности и перверсиях / О. Ф. Кернберг ; пер. с англ. А.Ф. Ускова. — М. : Независимая фирма «Класс», 1998. — 368 с. — (Библиотека психологии и психотерапии).
15. Леонгард К. Акцентуированные личности / К. Леонгард ; пер. с нем. кан. филолог. наук В.М.Лещинской. — Ростов н/Д. : Феникс, 2000. — 544 с.

16. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков / А. Е. Личко. – Л. : Медицина, 1977; изд. 2-е доп. и перераб., Л. : Медицина, 1983. – 127 с.
17. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков // Психология индивидуальных различий. Тексты / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. – М. : Изд-во МГУ, 1982. – С. 288-318.
18. Лоренц К. Агрессия (так называемое «зло») / К. Лоренц ; пер. с нем. Г. Ф. Швейника. – М. : Прогресс ; Универс, 1994. – 272 с.
19. Менделевич В. Д. Психология девиантного поведения. Учебное пособие / В. Д. Менделевич. – СПб. : Речь, 2005. – 445 с.
20. Морозов О. М. Агресивні засуджені / О. М. Морозов, Т. Р. Морозова. – К. : МП «Леся», 2000. – 204 с.
21. Морозов О. М. Патопсихологічний аналіз особистості у правоохоронній практиці : Монографія / О. М. Морозов. – К. : Атіка, 2009. – 320 с.
22. Руководство по аддиктологии / под ред. проф. В. Д. Менделевича. – СПб. : Речь, 2007. – 768 с.
23. Собчик Л.Н. Метод портретных выборов Сонди / Л. Н. Собчик. – М. : Когито-Центр, 1993. – 172 с.
24. Уайнхолд Б., Освобождение от созависимости / Б. Уайнхолд, Дж. Уайнхолд ; пер. с англ. А. Г. Чеславской — М. : Независимая фирма «Класс», 2002. – л224 с. – (Библиотека психологии и психотерапии, вып. 103).
25. Шнейдер Л. Б. Девиантное поведение детей и подростков / Л. Б. Шнейдер. – М. : Академический Проект; Трикста, 2005. – 336 с. – (Психологические технологии).
26. Юрьева Л. Н. Клиническая суицидология: Монография / Л. Н. Юрьева. – Днепропетровск. : Пороги, 2006. – 472 с.

9. Питання до підсумкового контролю.

1. Розвиток психологічного знання і проблема девіантної поведінки.
2. Визначення «норми» і «відхилень» при аналізі поведінки.
3. Деадаптація особистості, її соціальні та індивідуальні прояви.
4. Внутрішні, чи ендогенні фактори формування девіантної поведінки.
5. Зовнішні, чи екзогенні фактори формування девіацій.
6. Екзистенціально-гуманістичний підхід до девіантної поведінки.
7. Психодинамічні аспекти поведінки, що відхиляється від норми.
8. Причини девіантної поведінки з точки зору біхевіоризму.
9. Психологічний аналіз поведінки, що відхиляється від норми.
10. Загальна характеристика копінг-стратегій та копінг-ресурсів.
11. Психологічні особливості підліткового віку, як фактор формування девіантної поведінки.
12. Акцентуації характеру особистості підлітка.

13. Основні види агресії та агресивної поведінки.
14. Умови та механізми формування агресивної поведінки.
15. Основні психологічні теорії, що пояснюють причини розвитку агресії.
16. Типологія правопорушників.
17. Умови формування протиправної поведінки.
18. Вплив засобів масової інформації на протиправну поведінку підлітків.
19. Підліткова злочинність як вид девіантної поведінки.
20. Психолого-педагогічний потенціал інтеграції всіх виховних сил у попередженні підліткової злочинності.
21. Мотивація злочинної поведінки.
22. Загальнопсихологічна характеристика соціопатичної особистості.
23. Соціально-психологічний вплив на делінквентну поведінку.
24. Загальна характеристика залежної поведінки особистості.
25. Види залежностей: хімічна, харчова, ігрова тощо.
26. Фактори формування залежної поведінки.
27. Особливості пияцтва в підлітків.
28. Наркоманії. Форми наркотичної залежності.
29. Суїциди: загальні поняття, термінологія.
30. Систематика, поширеність суїцидальної поведінки.
31. Причини суїцидальної поведінки.
32. Концепції розвитку суїцидальної поведінки.
33. Принципи профілактики девіантної поведінки.
34. Соціально-психологічний вплив на поведінку, що відхиляється від норми.
35. Стратегії соціально-психологічного впливу на основні види девіантної поведінки: делінквентну, адитивну, суїцидальну.
36. Психологічна корекція та реабілітація особистості з ознаками девіантної поведінки.
37. Стимулювання позитивної мотивації.
38. Методи корекції емоційних станів.
39. Методи саморегуляції.
40. Методи формування позитивної поведінки.